اولویت استحبابی جمع اخبار متعارض

حال آمدیم و خواستیم جمع کنیم، در این جا چه قاعده ای بود؟ «الجمع مهما امکن اولی من الطرح»؛ نه این که واجب باشد. با آن توضیحاتی که عرض کردم. خب شروع به جمع کردن می کنیم. آمدیم و هر چه خواستیم جمع کنیم نشد، آن اولویت در شأن ما بود نبود. توان این که این دو دسته روایات را جمع کنیم نداشتیم. مثل مرحوم فیض که فرمودند تاویلات بی فایده است، اشکالاتی دارد. خب حال چه کنیم؟ دو دسته روایت است. خب حال چه کار کنیم؟ طرح می کنیم. طرح به یک معنا خوب است. می گوییم چون به هیچ وجه برای ما جمع ممکن نشد -جمع عرفی، تبرعی، مهما امکن ممکن نشد- طرح می کنیم. طرح یعنی چه؟ یعنی عده ای از آن ها را کنار می گذاریم.

«**کنار گذاشتن**» یعنی از امام نیست؟! یعنی «یستشم منها رائحة الوضع»؟! یعنی می گوییم تعلیلاتش علیل است؟! معنای طرح، اصلا این نیست. طرح یکی از متعارضینی که «الجمع مهما امکن» در آن نشد و در طاقت ما نبود، یعنی به یکی عمل نمی کنیم و به دیگری عمل می کنیم. طرح به این معنا است. طرح به این معنا نیست که بگوییم دروغ است و امام نفرمودند. فقط به این معنا است. خب راجع به آن چه چیزی بگوییم؟ همان راهی را می گوییم که به ما یاد دادند. وقتی چیزی به ما منسوب است، تا قطع به کذبش نداری، رمی به کذب ننکنید. بگویید «نرد علمه الی اهله ان کان ثابتا». اگر امام فرموده باشند، طرح به این معنا است که ما الان عمل نمی‌کنیم، اما نه این که وقتی عمل نمی کنیم، بگوییم مضامینی دارد که می گوید روز شب است؛ خب وقتی می‌گوید روز شب است، پس وضع است. شاید در یکی از روایاتش هم دارد «ایقول لک ان اللیل النهار؟!». خب ما در مقام قضاوت می گوییم به این عمل نمی کنیم، آن را طرح می کنیم به معنای اخذ للعمل. اما در باب حکم بر آن، به موضوع بودن حکم نمی کنیم. به این حکم می کنیم که محتمل است از امام صادر شده باشد و قطع به کذب ندارید؛ «نرد علمه الی اهله». اگر صادر شده، آن معنایی که امام اراده کرده اند، درست است. ما علمش را به آن ها رد می کنیم. خب در مانحن فیه این تعلیلات علیل است؟ قطع به کذب این ها هست یا نیست؟

بازبینی #1
ایجاد شده 18 آوریل 2026 10:17:51 توسط ... .
به روزرسانی شده 18 آوریل 2026 10:19:40 توسط ... .